

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio IV. De potentiis animæ Rationalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

INSTAT II. Cognitio essentialiter ordinata ad cognitionem objecti unius, & cognitio essentialiter ordinata ad cognitionem duorum objectorum, sunt cognitiones specie distinctæ. Ergo etiam unio essentialiter ordinata ad Petrum, & unio essentialiter ordinata ad Paulum erunt specie distinctæ.

RESPONDETUR. Concedet Suarez recentior totum. Qui vellent rueri secundam responsionem, id est ad objectionem secundam, disparitatem daret, quia in cognitione essentialiter ordinata ad unum objectum, nihil respondet æquivalens numero, cognitioni essentialiter ordinata ad duo objecta, quæ inibi colliguntur, in uno enim non est æquivalentia ad duo, duoque non æquivalent sed superant unum, vult etiam cognitioni A necessariò ordinata ad duo objecta, non est quidquam æquivalens nisi cognitio B ordinata ad duo numero objecta, & sicut unio, essentialiter per impossibile vel possibile ordinata, ad duas formas uniendas, esset distincta specie ab unione, ordinata ad unam non nisi formam uniendam, totam specificè differendi rationem, accipiendo, non penes terminos, qui sunt numero distincti, sed penes nexum cum illis talem, cui æquivalens nexus, non est sententia non nisi ad unum objectum. Quia autem tendentia unionis ad Petrum, habet æquivalens quid tendentia unionis ad Paulum, ideo hæ uniones non distinguuntur specie.

DICES IV. Differentia individualis est positivum prædicatum, perinde superaddita naturæ, ac differentia specifica. Ergo sicut differentia specifica addit notabilem diversitatem, sic individualis differentia, asseret numero differentibus inæqualitatem minus notabilem.

RESPONDETUR. Quicquid sit de Antecedenti, concedo consequentiam, quæ non probatur, posse aliquid plus quam numero, minus quam specie differre.

DICES V. Modus dignoscendi diversa specie, est, si illa notabiliter differant. Ergo si differant minus quam specie, plus quam numero, dicenda erunt non differre specie.

RESPONDETUR. Quod nulla sit talis differentia; imò nec esse possit, quia modus ille differendi, & non esset modus differendi secundum speciem, ut supponitur, & esset modus differendi secundum speciem, quia inveniretur prædicatum in uno, cui æquivalens in alio non reperiretur.

QVÆSTIO IV.

De Potentiis Animæ rationalis.

Quæ hîc dicuntur de potentiis comparatis ad animam rationalem, eadem proportionaliter applicanda erant, ad alias potentias, comparatas ad suas substantias.

DIFFICULTAS I.

Quomodo distinguantur potentiæ ab anima?
& quomodo principient actiones?

Distingui illas realiter docet Suarez uterque cum Sancto Thoma. Negat Scotus, nominales, & cum eis Ariaga & Oviedo.

DICENDUM est. Potentias animæ non esse distinctas realiter ab anima.

PROBATUR I. Quia nulla est necessitas & nullum fundamentum distinctionis realis, ut videre erit ex solutione objectionum.

PROBATUR II. Si potentia v. g. sensitiva, est quid realiter superadditum animæ, anima ipsa non esset formaliter sensitiva, sed non nisi radicaliter. Sicut materia non est formaliter quanta, sed non nisi radicaliter, quia quantitas ab illa distinguitur realiter, & tamen Anima, debet esse formaliter sensitiva. Quod ipsum sic aliter proponitur & probatur. Homo debet esse vivens sensitivum formaliter & substantialiter. Sed si potentia sensitiva, esset distincta realiter ab anima, non esset homo formaliter & substantialiter sensitivus. Quia esset formaliter sensitivus, non nisi per accidens superadditum. Major autem probatur. Hoc quod est homo, debet esse formaliter homo. Ergo homo, debet esse vivens sensitivum, formaliter & substantialiter; cum enim homo, stet animali & rationali, formaliter sumptus homo, debet stare animali formaliter, & rationali formaliter, adeoque vivente formaliter, & sensitivo formaliter, quæ duo definiunt formaliter animal.

PROBATUR III. Principio, quod assumit Oviedo & Ariaga, quod est ex indispensabili identitate volitivi cum cognoscitivo, quod principium infra ponetur Puncto Diff. i. sub finem.

OBJICITUR I. Auctoritas Patrum & Aristotelis. Imprimis Dionysii quem refert Sanctus Augustinus lib. de Trin. c. 6. *Anima humana deficit à simplicitate Divina, propter multitudinem operationum & virtutum.* Et

Et ibidem l. 15. c. 7. *Potentiam hominis non esse hominem, sed aliquid hominis.* Consentit Augustino Anselmus, idque ex mente Aristotelis 2. de Anim. t. 29. & 1. Eth. c. 6. *Quemadmodum in corpore est visus, sic in anima mens, & aliud in alio.*

RESPONDETUR. Ad auctoritatem Augustini (qui nobiscum sentit l. 9. de Trin. c. 4. & l. 10. c. 11.) quod fortè per virtutes, non intelligantur potentia animæ, sed principia superaddita virtutosa. Nec obest quod potentia dicatur non esse homo, fortè enim negat non identitatem realem, sed ex modo concipiendi diversitatem ponit. Sicut & risibilitas ex modo concipiendi non est homo, sed hominis. Certè Bernardus Serm. 11. in Cant. expressius pro nobis loquitur. *In anima, inquit, tria intueor Rationem, Memoriam & voluntatem, & hæc tria, eandem esse animam.* Ad auctoritatem Aristotelis quod attinet, illa non convincit. Nam ibidem de Anima t. 19. & 20. appellat potentias animæ partes, & tamen ex altera parte indivisibilem agnovit animam humanam. Ergo debuit sentire, partes illas esse Metaphysicas, adeoque indistinctas realiter. Unde etiam comparat mentem visui, non in genere distinctionis & aliteratis, sed quia sicut visus est lumen illustrans corpus, ita mens, est lumen hominis intellectuale.

OBJECIT II. Recentior Suarez. Elementa & mixta non animata, operantur per potentias realiter distinctas. Ergo & anima.

RESPONDETUR negando consequentiam. Disparitas est quia cum elementa & mixta, agere debeant in bonum universi, etiam ubi substantialiter non sunt, debuit illis providere natura principia, connectendi sese cum passo, ne datur actio in distans. Hinc etiam experientia ipsa docet, principia hæc, à substantia mixtorum distincta esse. Quia verò non agunt potentia animæ rationalis, ubi non agat ipsa anima; sit ut natura non debuerit providere animæ potentias distinctas. Deinde non tenet argumentatio, à modo agendi unius potentia, ad modum agendi alius; nisi commune aliquod fundamentum ostendatur, aliàs cum agat calor separatus ab igne, intelligeret etiam intellectus, annihilatà animà, perque transmissam à se potentiam intellectivam, posset intelligere anima, sicut per calorem transmissum, calefacit ignis, cumque non videamus ullam distinctionem inter calorem productum ab igne & emanatum, sicut calor productus est distinctus realiter ab igne, ita emanatum interimus esse distinctum. Nullum autem simile fundamentum habemus distinctionis potentiarum animæ & sicut potentias ani-

mæ ita & potentiam productivam caloris ab igne identificamus animæ, unde calor & calefactio habet proportionem cum actu producto à potentia utrobique supponendo distinctionem entitativam potentia autem productam caloris proportionatum cum potentia v. g. intellectiva utrobique supponendo identificationem.

INSTAT idem. Si potentia animæ, non distinguntur realiter ab anima, nulla est ratio, cur visio oculi in homine sit potius corporea quàm intellectiva, nam in hac opinione oculis est spiritualis, nimirum ipsa anima.

RESPONDETUR. Nego aliquem oculum esse spirituale, licet sit potentia visiva spiritualis. Quia nomine oculi venit organum, quod non est spirituale. Quare autem visio non sit spiritualis, ratio est, quia quotiescunque duobus principis, materiali & spirituali indiget operatio, toties, utpote debiliorem partem, consequitur effectus materialis. Et ita motus cœlorum, quem principiat effectivè Angelus, subjectivè cœli, est materialis; generatio item alicujus corporis, quam faciunt Spiritus, applicando activa passivis, esset materialis, & sic de reliquis. Cum ergo ad visionem requiratur anima, & organum tanquam instrumentum, fit, ut sequatur visio materialis. Quia verò ad intellectionem, non concurrat ullum principium materiale, fit, ut intellectio, sit spiritualis. Rursus si sit agens spirituale, essentialiter ordinatum ad aliquid materiale, debet habere vim etiam materialiter agendi: Sicut enim esse illius, est ad informandam materiam, ita, est, ad operandum materialiter. Si autem operatur materialiter, etiam effectus sequi debet materialis, adeoque & visio debet esse materialis; si enim hoc non esset materialis, non esset quidquam ostensibile, quidnam vitale, materiali actione producat anima; quod absurdum non sequeretur, si dicatur anima intelligere actione spirituali, adhuc enim alia poterit agere, actione materiali.

OBJECITUR III. Argumentum Sancti Thomæ. Potentia specificantur per actus. Substantia verò non potest specificari per actus accidentales, quod enim specificatur ab alio, ad illud ultimo ordinatur; cum verò accidens ultimo ordinetur ad substantiam, hoc ipso substantia, non poterit ultimo ordinari ad accidens.

RESPONDETUR. Retorquendo imprimis argumentum, quomodo scilicet non specificentur animæ ab accidentibus, cum emanant suas potentias, quæ sunt accidentis. Directè autem ad obje-

ad objectionem dicitur, quod potentia specificetur extrinsecè per actus, non autem intrinsecè: quod autem specificatur ab alio, tanquam ab aliquo extrinsecò, potest esse accidentale, licet illud ipsum specificatur non sit accidentale. Quod autem recurritur ad illud, quod emanatio potentiarum accidentalium non tribuatur animæ, sed externo generanti, id non convincit; quia quamvis hæc emanatio in anima v. g. rationali tribuatur generanti, tanquam disponenti materiam, quæ ultimò disposita, exigit creationem animæ: Nihilominus ipsa productio formalis potentiarum illarum, fieri debet non nisi ab ipsa anima: nam agens materiale, quale est generans, producere non potest spirituales potentias.

OBJICIT IV. quidam. Proprietates substantiarum distinguuntur realiter ab ipsis. Potentia autem sunt animæ proprietates.

RESPONDETUR. Negando, potentias esse proprietates physicas animæ, licet sint proprietates ex modo concipiendi. Quamvis autem soli Deo competat habere omnes potentias agendi, sibi identificatas, non sequitur quod animæ rationali aliquæ identificari non possint; licet aliæ non identifcentur v. g. species, habitus, organa, & similia.

INSTAT idem. Potest nemine cogitante, separari potentia visiva ab anima, quia Christus cæcis reddidit ipsam potentiam visivam, quod nisi asseratur, diminuetur gloria miraculorum Christi. Er si dicas solum usum istius potentia defuisse cæcis, dicam, quod solus usus frigiditatis aquæ, ad positionem caloris amittatur.

RESPONDETUR negando Antecedens. Priusque debuisset probari potentiam visivam esse distinctam, & postea inferri, illam ipsam restitui debere, ut dignificetur Christi miracula. Nam hoc principium, debent dignificari miracula Christi, non inferri entium distinctionem, sufficitque dicere, quod moraliter loquendo, cæcis reddita sit potentia videndi, quia moraliter iudicatur, pro non habente potentiam videndi, qui caret organo. Miracula etiam Christi non indigent atrolli, si aliquid obsit, ut obsint rationes pro conclusione adlatæ. Quod autem addebatur de frigore, non convincit, quia potius est pro nobis. Quia sicut aqua calefacta, non adimitur potentia frigoris productiva, sic nec cæcitate adimitur potentia visus, præcipue verò, quia quodcunque est signum, aliqua esse distincta realiter, hoc ostendet, frigus esse distinctum realiter ab aqua, non stabit autem, pro distinctione reali potentiarum animæ.

INSTAT II. idem. In homine anima est spiritualis. Potentia autem sensitiva ac vegetativa sunt materiales, sicut & actus & objecta earundem. Ergo saltem hæc potentia distinguuntur.

RESPONDETUR. Anima in entitate spiritualis, potest tribuere materiam gradum completi corporis, ipsa anima spiritualis est, concurrunt tamen cum potentiis materialibus, ad actus materiales. Ergo & potentia illa, licet sint in entitate spirituales, poterunt ratione organorum, producere actus materiales, circa objecta materialia. Et si per oppositos anima spiritualis, potest ipsa formaliter ex se proferre & emanare potentias materiales, cur non poterit producere actus materiales, potentia spiritualis v. g. visiva, identificata animæ.

OBJICIT V. Suarez. Quo imperfectior est creatura, eo maiorem habet compositionem. Ergo anima rationalis, supra quam sunt plures creaturæ possibiles perfectiores, non debet habere identificatas sibi potentias.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum quod probaret radicem emanandi ex se potentias, non esse unam sed plures. Quod si dicas sufficere multipliciter in ipsis potentiis, dicam & ego sufficere multipliciter in ipsis actibus, dicendo v. g. quod creatura intellectiva quod perfectior est, eo plura objecta per pauciores actus attingat, ut simile quid dicitur de speciebus Angelicis. Quamquam sufficit ad salvandam maiorem perfectionem, sola entitativa excellentia, sicut si comparentur ipsæ creaturæ, non secundum potentias, sed secundum entitates, una adhuc, est perfectior præ alia.

INSTAT I. Suarez per paritates.

I. PARITAS. Materia recipit accidentia media quantitate. Ergo & anima producit operationes, mediis potentiis distinctis realiter.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia ex una parte potest tribui Quantitati vis receptiva, ex alia parte, ut tribuatur defacto hæc vis quantitati urget mysterium Eucharistiæ, ne in illo multiplicentur miracula, tribuaturque vis creandi creaturæ, de quo alio loco egimus. Hic verò, quamvis possit esse anima agens, per potentias superadditas, quia tamen nullum fundamentum habemus id asserendi, cumque possit intelligere v. g. sine superaddito intellectu, fit ut colligamus illi intellectum identificari, ut non multiplicentur entia sine necessitate.

II. PARITAS est. Quia anima ipsa, per nos, utitur organis, quæ sunt distincta realiter ab anima. Ergo & ipsæ potentia distincta erunt.

RESPONDETUR. Quod organa sint distincta realiter

realiter experientia docet, cum eruitur oculus, qui est organum visus, & tamen manet eadem anima, separabilitasque arguit distinctionem: nihil autem simile, est, pro distinctione reali potentiarum ab anima.

TERTIA PARITAS. In ordine supernaturali. Potentia sunt distinctae realiter v. g. Habitus fidei superadditur realiter gratia, quae est ipsum esse supernaturale. Ergo & in ordine naturali, potentiae erunt distinctae realiter ab esse naturali.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Disparitas. Quia est separabilis gratia, ab habitu fidei, ut contingit in fidelibus peccatoribus; ex quo arguitur distinctio realis, nulla autem est similis potentiarum separabilitas ab anima. Quanquam aliqui Recentiores, censent habitus morales infusos, non distingui à charitate, quia nunquam reperiuntur sine charitate.

INSTAT II. Idem. Anima est indifferens ad operationes diversarum potentiarum. Ergo indiget determinari à potentia distinctis.

RESPONDET Arriaga & Oviedo, Anima est indifferens ad assensum vel dissensum, nec tamen indiget potentia assentiendi, distincta realiter à potentia dissentiendi. Deinde quod tollit in ipsismet potentiis in differentiam agendi, si supponantur distinctae realiter. Quod si in potentiis distinctis, potest tolli indifferentia per occurrentiam obiectorum, excitationem specierum, applicationem liberam, &c. si milia, idem in praesenti nos dicemus.

Argumenta Recentiorum.

Maurus hic Quaest. 30. putat etiam, quod potentiae animae, distinguantur realiter ab anima. Hinc ab illo

OBJICITUR I. Auctoritas Aristotelis 2. de An. c. 6. ubi definit animam, quod sit actus corporis organici, & tex. 11. dicit quaedam partes, seu potentias animae, esse separabiles à corpore, eo quod non sint actus illius corporis. Si autem potentiae non distinguantur ab anima, sicut anima est actus corporis, ita omnes potentiae, essent actus corporis.

RESPONDETUR. Concedendo quod in re, etiam intellectus sit actus corporis, licet ut subest nostris conceptibus, praesentantibus eandem animam per modum potentiae productivae actuum intelligendi, non debeat dici actus corporis, cum actuare formae competat, & non potentiae. Tex. autem 11. non agit de potentiis animae rationalis, sed de anima materiali partibili, de qua dicit, quod supposito, quod partibilis sit, sint tamen partes illius aliquae tales, ut si ea demantur, nullum actum habere poterit

corpus, de animaue dicit, quod non sit separabilis à corpore ita, ut maneat in corpore motus, ratioque corporis animati. Verba textus sunt: *Quod igitur non sit anima separabilis à corpore*, (supple, ut possit actus suos exercere corpus) *aut partes quaedam ipsius si partibilis nata est, non immanifestum*, (supple posito quod anima habeat partes, etiam talis animae partes, sunt aliquae ejusmodi, ut sine illis corpus motus suos habere non possit, exercereque actiones animalis) *quarundam enim actus partium, est ipsarum*. Quasi dicat ab actuione aliquarum partium, pendere etiam in illis vitam, & motum, & actus. Unde praeciso corde & capite animali perfecto, non vivunt reliquae partes. Quod autem ea sit mens Aristotelis colligitur ex Antecedentibus. textu 8. habet. Si corpus aliquod esset substantialiter, securis movere se non posset, nisi haberet animam, qua abscedente, jam amplius non esset securis, eo quod ad actum secandi, illa substantialis securis, indigeret animam. Verba ejusdem sunt. *Sicut si aliquod instrumentum naturale esset corpus, ut securis; esset enim securi substantia ipsius, anima & hoc, separata autem hac, non utique amplius securis esset, nisi aequivoce*; ubi dicit sine anima non mansuram illam securim in ratione secantis, adeoque securis, sed ad hoc, requirit animam, illius corporis, quod est securis, quod ita probat. *Non enim huiusmodi corporis ipsum quid erat esse quasi dicat, non solo corpore constabit in ratione securis) sed ratio anima*, supple, indiget anima, tanquam principio motus) *sed naturalis huiusmodi habentis in seipso principium motus & status*. Textu 9. idem dicit de oculo, non manere illum in ratione oculi formaliter, si abscedat anima. Textu 10. dicit. *Non est autem quod abiecit animam, potentia existens ut vivat*. Quasi dicat non est potentia motum exercere vitalem, quando anima abscedit, nisi in istis quae habent semen, quo mediante movent. Hinc & textu 11. illa verba *Quod igitur anima non sit separabilis à corpore*, accipienda erant, quod nec separata anima indivisibili, nec reparata anima divisibili, si non maneant principales partes, erit principium animalis operationis. Quid ergo hic de potentia intellectiva condistincta & separabili?

OBJICITUR II. Auctoritates Sacrae. Sed illae solvenda ex dictis supra ad objectionem primam, ubi dictum, quid nomine viventis veniat, cur item mens, dicatur oculus & visus. Quando autem S. Anselmus dicit, potentias animae non esse substantiam ejus, loquitur de Metaphysico constitutivo, non loquitur autem, quod physice non sint substantia animae. Nec item obest quod S. Damascenus in sua dialectica, ponat potentias animae in praedicamento qualitatis, sunt enim qualitates metaphysicae,

† (N) non

non physica; multa autem ponuntur in prædicamentis, quæ non sunt physice & realiter distincta.

OBJICIT III. Actus illi, quos statim, ut experimur, distinguimus, per hoc, quod sint actus diversarum potentialium, verè debent esse diversarum potentialium, sicut à contrario, actus illi quos statim reducimus ad unam potentiam, verè debent esse actus ejusdem potentie. Sed omnes actus videndi v. gr. licet de objectis contrariis, reducimus ad visivam, actus audiendi ad auditivam. Ergo & potentie ipsæ distinguuntur.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum. Licet statim ac experimur in nobis apprehensionem etiam contrariorum, reducamus illam ad intellectum, non utcumque tamen, sed ut apprehendentem, & dum experimur actum enuntiandi, vel inferendi, actum enuntiandi reducimus ad intellectum non utcumque, sed enuntiativum, actum autem syllogizandi ad intellectum, non utcumque, sed syllogizantem referimus, nihilominus hi intellectus, non sunt in nobis distincti realiter. Ergo & in præsentem idem dicendum. Deinde distinguitur major actus, quos statim, ut experimur, distinguimus, per hoc quod sint actus diversarum realiter potentialium deberent esse actus diversarum realiter potentialium, Concedo. majorem. Actus quos distinguimus per hoc quod sint actus diversarum, ob diversa connotata potentialium, deberent esse actus diversarum realiter potentialium, Nego Majorem.

INSTAT I. Idem. Licet actus videnti & actus imaginandi, habeant aliquando idem objectum, adhuc distinguimus illos inter se, per hoc, quod sint actus diversarum potentialium. Ergo potentia visiva & imaginativa sunt diversæ potentie.

RESPONDETUR. Eadem methodo ut primo argumento. Negatur item hæc quæ hic supponitur Major: Qui actus distinguuntur inter se realiter, illi ostendunt distingui realiter potentias. Unde actus distincti realiter, in suo effici, realiter pendent à potentiis, sed non pendent à potentiis, in suo distingui, quasi non essent distincti realiter; nisi quia proficiscuntur à potentiis distinctis realiter. Cum individua v. gr. humana, distinguantur realiter inter se, & in effici, pendent ab Omnipotentia, neque tamen distinctio illorum realis, proficiscitur à distinctiōe reali Omnipotentie producentis Paulum, & omnipotentie producentis Paulum.

INSTAT II. Idem. Primo aspectu non minus videtur absurdum quod homo per intellectum velit, per voluntatemque intelligat, quam quod per oculos audiat, per aures videat. Ergo voluntas & Intellectus distinguuntur realiter sicut oculus & auris.

RESPONDETUR. Negando, absurdum esse dicere, quod intellectus velit, licet sit absurdum dicere, quod oculus audiat, quia hujus locutionis sensus est, auditio exercetur in organo oculi, quod falsum est; cum manifesta sit diversitas & distinctio realis horum organorum.

INSTAT III. Horum omnium à priori est ratio, quia ad actus attingentes objectum sub diversa ratione formali, & per modos terminandi diversos, requiruntur diversæ potentie, & si tales sint actus materiales, requiri solent diversa organa materialia.

RESPONDETUR. Ex dictis fallere majorem in intellectu enuntiante & inferente, definiēte & discurrente, licet alia sit ratio definiendi, & diversus operandi modus. Fallit item major in sensu communi, quia ratio visibilis, est ratio formalis alia, modusque tendendi invisibile, est alius, ac inaudibile; & tamen hæc omnia proficiscuntur ab eodem realiter principio, in sensu communi. Quare autem licet organa sint realiter distincta, non sit necesse distingui realiter potentias, dictum supra.

Addo, quid sentiendum de illo quod dicit Maurus ad sextum, nempe in suis principiis potentiam apprehensivam, judicativam & discursivam, esse unicam potentiam, quia sicut omnes visiones reducimus ad unam potentiam visivam, ita omnes apprehensiones, judicia, ac discursus reducimus ad unam potentiam intellectivam. Memoria tamen inquit aliquantulum distinguitur ab intellectu, quatenus superaddit species objectorum, ante cognitorum, *Sed etiam*

NON SATISFACIT. Quia auditiones & visiones licet reducuntur ad potentiam sensitivam, nihilominus reducuntur ad potentias, (ut vult Maurus) distinctas realiter, ita ut reductio ad potentiam sensitivam, sit reductio ad aliquid genericum, ergo etiam reductio apprehensionum, judiciorum, & discursuum, ad intellectum, erit reductio ad aliquid genericum, nec impediet, quominus reductio ad Intellectum, apprehendentem v. gr. Sit reductio ad aliquid distinctum realiter, à potentia judicativa. Aut si hic reductio, non est ad distinctam realiter potentiam, nec hæc erit. Item, si aliquantulum distinguitur memoria ab intellectu, ratione specierum, quas superaddit; etiam intellectus indigens speciebus, quibus non indiget voluntas, quæ talis & qualiter tantum, distinguetur à voluntate.

Punctum Difficultatis 1.

Influeretne Anima immediate in operationes, si distingueretur à potentiis?

DICENDUM est. Animam immediate coetiam casu, influxuram in operationes.

PROBAT

PROBAT I. Conclusionem Ariaga & Ovi-
do. Anima immediate debet concurrere ad
actus voluntatis. Ergo immediate influit in
suas operationes. Antecedens probatur. Quia
si sola potentia influeret in actus voluntatis, sola
potentia & non anima peccaret, anima enim
non efficeret peccatum, id autem solum peccat,
quod est causa peccati.

RESPONDET I. Recentior Suarez, Ani-
mam cum peccat, solum peccare per suam vo-
luntatem, solum enim peccat in quantum est li-
bera, & solum est libera, per voluntatem, quo-
modo autem anima possit peccare per solam vo-
luntatem, illustrat hoc instantiis. Omnes ho-
mines peccaverunt per solam voluntatem Adæ;
& si ad hoc peccatum sufficiebat alligatio vo-
luntatum moralis ad voluntatem Adæ, multo
magis sufficeret alligatio physica, animæ cum
voluntate. Et sicut Principes agunt moraliter
per suos plenipotentarios, Populi per Principes,
pupilli per tutores, contrahentes per suos pro-
curatores, propter alligationem moralem, cur
non censetur anima agere per voluntatem,
propter alligationem physicam.

CONTRA. I. est. Tum quia, per quod
transitur à non esse peccatoris, ad esse peccato-
ris, debet esse talis mutatio, ut illa posita, impos-
sibile sit non fieri peccatum, ut notum est ex de-
fensione hujus principii aliàs factâ. Sed si ani-
ma seipsa non influeret in actionem peccami-
nosam, non posset ostendi talis mutatio; quod
probatur. Quia actio ipsa peccaminosa seipsa
non potest inducere peccatum in animam, si
enim per impossibile vel possibile, non esset vo-
luntas unita animæ, & exerceret actionem pec-
caminosam, nullum esset fundamentum pecca-
turæ tunc animam, haberet se enim tunc ani-
ma, sicut voluntas Christi Humanitatis, & Bea-
tissimæ, non alligata voluntati Adami; sic nec
anima esset tunc alligata voluntati peccanti.
Conjunctio etiam ipsa cum voluntate, non pot-
est facere, ut peccante voluntate, peccet ani-
ma. Quia nihilo aliter habet se anima in ordi-
ne ad actionem peccaminosam, conjuncta at-
que non conjuncta; in quo enim aliter se habe-
ret, quod ad præsens sine petitione principii
conducatur, quomodo ergo ex conjunctione illa
peccabit? Et non alligatio illa ad voluntatem,
libera non sit animæ, si anima peccat non nisi
propter alligationem, quomodo liberè pecca-
bit, idque per actum suum proprium, peccato-
que actuali. Tum quia id quod meretur, exer-
cetque negotium salutis, non se in illo negotio
per Tridentinum merè passivè habet. Ergo &
id quod peccat, non se merè passivè habebit.
Si autem anima non se moveret ad operationes,
quomodo non se merè passivè habebit. Tum
quia quomodo possit aliquis peccare peccato
alienæ voluntatis hoc est originali, explicabilis
est, ut faciunt Theologi in materia de peccatis,

sed quod sine motu proprio & actuali, peccare
possit anima actualiter, non est explicabile.
Tum quia; peccante voluntate, vel ita trans-
funditur peccatum in animam, sicut transfun-
ditur originale in posteros, vel ita sicut trans-
funditur in ipsam voluntatem peccantem. Si
ita ac in ipsam voluntatem. Ergo ita aget sic-
ut voluntas, illa enim transfusio nihil aliud est,
nisi ipsa actio peccaminosa disordinans volun-
tatem. Quod si ita transfunditur, sicut trans-
funditur originale, ostende, qui fieri possit, ut
cum dicatur anima illa, non origine, sed actu
peccatrix, sit tamen talis, sine ullo actu; quo-
modo item possit aliquid, per aliud à se, peccare
suo physice peccato. Tum quia. Demus Tu-
tores pupilli occidisse aliquem; non poterit di-
ci, quod occiderint nomine pupilli. Ergo nec
in presenti dici poterit, peccante voluntate pec-
care animam.

CONTRA II. Quero, voluntate peccan-
te, vel potest dicere anima, nolo, volovè pec-
care, vel non potest dicere? Si potest? Contra-
erit. Tum quia jam prout condistincta à vo-
luntate velle posset, rediretque quæstio, an ve-
lit per identificatam, an per distinctam volun-
tatem. Si per identificatam, Ergo & prior illa
erat identificata. Si per distinctam, dabis pro-
cessum in infinitum. Tum quia si anima pot-
est dicere volo peccare, idque prout condistin-
cta à voluntate. Ergo prout condistincta à
voluntate, influet in actum peccaminosam, il-
lud enim influere non aliud est, quàm dicere,
volo peccare. Quod si non potest dicere ani-
ma, nolo, voloque peccare, Ergo non est libe-
ra, Ergo non peccat. Neque valet, si dicas, li-
berè illam mediare, quia facit per voluntatem.
Non inquam valet si id dicas, quia de hoc ipso
quæritur, quomodo faciat per voluntatem; di-
camque posse salvari libertatem totam, licet
Deus determinaret ad peccandum, quia me-
diare homines habuerunt libertatem, habentq;
potentiam liberam.

CONTRA III. Ponamus peccatum esse actum
positivum, realiter separabilem à peccatore, si
ille actus poneretur in anima alijs, qui illum
actum non elicit, unireturque unione phy-
sica eidem animæ, nihilominus per illum,
anima non peccaret. Ergo nec per peccatum
suz voluntatis, sibi physice unitum peccat, utro-
bique enim intercedit unio physica, quæ si in
uno non facit, ut dicatur peccare per peccatum
unitum physice, quare faciet in alio. Ea certè
anima, prout condistincta voluntati, vel peccat
liberè, vel necessariò. Si liberè. Ergo proprio
motu. Sinecessariò. Ergo non peccat. Ne-
que dicas, quod peccet liberè ratione volunta-
tis, argumentum enim procedit de illa, prout
condistincta à voluntate.

RESPONDEBIS II. Quod admiserimus in
physicis, mediantibus accidentibus causis prin-
cipa-

† (N) 2 cipa-

cupales agere, modo causæ principali debito, hoc est, non agendo per se, sed per instrumenta.

CONTRA. Tum quia instrumenta illa, de quibus inibi actum, sunt talia, quorum vim agendi, quamvis non possint reprimere substantiæ, censentur tamen illa instrumenta, agere nomine substantiarum. Si autem non posset anima reprimere suam voluntatem, hoc ipso non censeretur anima peccare per voluntatem, quomodo enim jam esset illi liberum, non peccare. Ergo apparet aliter comparari debere animam ad voluntatem, & substantias ad sua instrumenta. Tum quia, illa instrumenta sunt ejus naturæ, ut etiam separata à principali agere debeant, salvo hoc, quod actio illa, tribuatur principali. Hinc modus agendi illarum substantiarum est actio instrumenti. Jam autem voluntatis separata ab anima, actio, non tribueretur animæ. Ergo apparet actionem animæ, non esse præcisè actionem voluntatis. Tum quia, à modis agendi causæ necessariæ, non tener illatio ad modum agendi causæ liberæ, quæ talis.

PROBANT II. Idem debet esse principium volitivum & cognoscitivum. Sed nisi anima immediatè concurreret ad actus cognoscendi, & ad actus volendi, non idem esset principium volitivum & cognoscitivum, sed distinctum realiter. Ergo. Major probatur. Quia si non idem deberet esse principium volitivum & cognoscitivum, voluntas ferretur in incognitum, non enim posset cognoscere. Nec refert, quod aliquid, distinctum ab ea realiter, cognoscat. Quia, ut illustrat Arriaga, parum refert Petro, si Joannes viam sciat, nisi hæc sit notitia, etiam in Petro. Et certè communi phrasi, voluntas appellatur cæca, quæ cæcitas actu tolli non potest, si alius quis, distinctis à se, videat.

RESPONDET I. Recentior Suarez voluntatem ferri in incognitum à se, cognitum tamen ab Intellectu.

CONTRA. Voluntas prout condistincta ab Intellectu, vel cognoscit, vel non cognoscit. Si cognoscit? Ergo identificat sibi intellectum. Si non cognoscit, quæro, an unio voluntatis cum intellectu, faciat voluntatem cognoscitivam, vel non facit? Si faciat, Ergo faciet illam intellectum. Si non facit cognoscitivam. Ergo ita cum unione illa manet cæca, sicut manebat sine unione. Ad eum modum, sicut si lux non illuminaret parietem & non faceret lucidum, ille ut ante, in tenebris esset. Sic etiam, nisi unio illa faciat voluntatem cognoscentem, ut ante, feretur in incognitum. Rursus, nihil plus habet voluntas illuminata ab Intellectu, si nihil percipit, atque tunc, cum non illuminatur ab Intellectu. Quia illud illuminari non videtur plus esse, quam percipere, sed si non illuminaretur esset cæca: Ergo & si non percipit, erit cæca.

RESPONDEBIS II. Propter radicationem illarum potentiarum in anima, fit ut ex opera-

tione unius potentie, excitetur operatio alius potentie.

CONTRA. Redit argumentum. Quomodo poterit fieri illa exercitatio, ut salvetur voluntatem non ferri in incognitum, si illa nullo modo percipit objectum. & si non est idem volitivum & cognoscitivum.

PROBATUR III. Quia si anima non concurreret ad operationes, haberet se sicut aliquid mortuum, nec plus ageret in corpore, quam forma lapidis unita ejus materie. Siquidem nihil jam ageret. Et sicut in materia de Angelis dicitur, quod si nihil operaretur Angelus, haberet se sicut mortuum quid, sic & in præsentia, anima esset quid mortuum.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR I. Potest comitti peccatum, propter alligationem voluntatis humanæ, ad voluntatem Adami. Potest item fieri aliquid nomine populi, vel Principis, propter alligationem cum voluntate Principis, vel locum tenentis. Corpus item punitur propter sola peccata animæ, cui est alligatum corpus. Ergo etiam propter alligationem physicam voluntatis cum anima, poterit dici quod peccante voluntate, peccet anima puniaturque.

RESPONDETUR. Quod attinet ad Originale, Disparitas est. Quia connexio nostrarum voluntatum fuit nonnisi moralis, quomodo enim physicè connecti potuissent cum Adamo cum necdum fuerint; propter quam moralem nonnisi connexionem, fieri etiam potuit, ut absolute nos physicè non peccaremus, peccante Adamo, siquidem hæc moralis connexio, fuit nonnisi ex pacto. Jam autem quando voluntas peccat, debet ita peccare, ut hoc ipso, non possit non peccare anima, si enim peccante voluntate potest non peccare anima, non ostenditur sufficiens ratio, cur potius peccet. Ut ergo peccante voluntate dicatur peccare anima, non sufficiant alligatio moralis, non etiam physica unio, propter rationes adlatas. Ergo apparet recurrendum hinc esse ad aliud, hoc est, ad motum proprium animæ: licet in originali non sit recurrendum. Hoc ipsum, hæc alia methodo proponitur. Quia ad peccandum peccato originali (idem dic de faciendo aliquid nomine Principis vel populi) non est necessarius motus physicus posterorum, hoc ipso enim, illud peccatum non esset originale. Ad peccandum autem actuali peccato, necesse est moveri motu suo physico, quia nec ad mereri, nec ad demereri, habemus nos merè passivè. Cum ergo anima sit peccatura tunc peccato actuali, debet etiam intervenire, motus physicus ejusdem. Quod ad instantiam de corpore attinet, illa parum vincit.

vincit. Quia corpus nullo modo rigorose peccat, consequenter nec debet moveri motu proprio; rigorose enim anima peccat. Immo hæc instantia adhuc aliquomodo est pro nobis, quia ad actus sensuales, physice concurrunt corpus, Ergo & ad actiones peccaminosas, Physice debet concurrere anima.

OBJICIT II. Recentior Suarez. Quia sine necessitate admittitur hic concursus ipsius animæ.

RESPONDETUR. Necessitatem ejus desumi ex adlatis rationibus.

INSTAT I. Motus progressivus, sufficit quod imperetur à voluntate, & eliciatur immediate à potentia progressiva. Ergo non est necessarius concursus immediatus animæ.

RESPONDETUR. Medium terminum esse pro nobis. Nam ipsa voluntas imperat motum, influitque in illum per actum suum. Ergo & anima, idem facere debet. Rursus cum voluntas non ambulet, sufficit, ut motus eliciatur immediate à potentia progressiva: cum autem anima peccet, debet etiam producere immediate actum peccaminosum.

INSTAT II. Non est necessarius immediatus concursus animæ, ad actum peccaminosum, ad hoc, ut dicatur peccare. Quod ipsum probat. Aut enim anima peccat, per solum suum concursum partialem immediatum, aut etiam per concursum partialem voluntatis. Non per solum suum partialem immediatum concursum, quia hic non est liber, adeoque nec peccaminosus. Si per concursum voluntatis, iste non est immediate ab anima. Ergo anima potest peccare per concursum mediatum, non suum, sed suæ voluntatis.

RESPONDETUR. Hoc argumentum esse pro nobis, quia cum partiales isti concursus non denunt, nec sufficiant ad peccatum, cum tamen constet peccare animam, fit, ut anima per indistinctam voluntatem, debeat concurrere ad illos actus. In sententia autem quæ distingueret potentias, deberet dici, quod peccet anima per suum immediatum concursum, qui etiam est partialiter, immediate liber.

INSTAT III. Intellectio & volitio immediate in potentiis recipiuntur. Ergo & immediate ab illis causantur.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, supposito quod hæc potentia, non distinguantur ab anima. Supposito autem quod distinguantur, Disparitas est, quia hoc quod proprio peccato peccat actualique non potest dici, quod peccet sine motu proprio, consequenter & anima, quæ proprio physice peccato peccat, debet agendo ad illud moveri. Non est autem necesse, ut aliquid dicatur immediate peccare, non est inquam necesse recipere in se peccatum, cum quamvis in voluntate non reciperetur, adhuc peccaret voluntas.

OBJICITUR III. Impugnando rationem conclusionis secundam. Potest excitari habitus qui non sit cognoscitivus, adducique ut agat una cum potentia, idque propter unionem & radicationem in eadem anima. Ergo etiam & voluntas, quantumvis non sit cognoscitiva, potest ad agendum excitari cognitione, in solo intellectu existente.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia habitus feruntur in incognitum, nec debent se determinare ut ad unam potius partem, quam ad aliam concurrant, quia sunt determinati non nisi ad similes actus. Jam autem voluntas non potest ferri in incognitum, debetque se determinare ad hanc potius, quam ad illam partem, quod fieri non posset si non esset, idem principium, volitivum & cognoscitivum.

INSTAT PONTIUS. Ignis calefacit, quamvis calefactio ab eo immediate non procedat, sed à calore ipsi inhaerente. Ergo etiam peccare poterit & anima, quamvis actus peccaminosus, v. gr. non procedat ab illa immediate.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia ad hoc ut dicatur ignis calefacere, sufficit ut se mortuo etiam modo habeat, cum illi tribui possit effectus, etiam non conjuncto cum calore, ut vidimus in physicis. Jam autem quod peccat, mortuo se modo, ad hoc, non debet habere. Si autem sola voluntas ageret, mortuo se modo ad hoc deberet habere anima. Quod autem dicit Pontius, sicut anima non concurrat immediate ad operationes, sed non nisi imperativè, sic etiam non punitur immediate, sed pena immediate recipitur in potentiis, mediatè in anima. Id etiam non convincit. Quia phrasæ Patrum, sine restrictione docent, animam pati, animam damnari. Simpliciter autem dictum, Pati, supponit pro pati immediate. Deinde argumentum adlatum non in eo se fundabat, quomodo scilicet, & quare puniatur anima, sed in eo, quomodo non est idem principium cognoscitivum & volitivum, & in eo, quomodo peccet anima peccato actuali, sine actuali suo motu.

Punctum Difficultatis 3.

Quomodo influant partes animarum divisibilem, in Operationes?

EST hoc punctum Difficultatis, non nisi complementum materiæ, de concursu potentiarum, & est solutio argumenti, quod ostendit sufficere, quod intellectus eliciat cognitionem, & non anima. Est autem

ARGUMENTUM tale. Potentia hoc motiva residens in capite, movetur ex sensatione existente in pede v. gr. si pes percutiatur, & tamen non est idem principium sentiens illam dolorem, & movens. Ergo neque in creatura rationabili idem debet esse principium cognoscitivum & volitivum. Antecedens probatur. Distincta est pars animæ residens in capite, &

† (N) 3. resi-

residens in pede. Ergo non est idem principium movens & sentiens dolorem. Et titulus, & argumentum propositum, deponunt universalem resolutionem; An sensatio facta in hac parte, eliciatur à tota anima, divisibili, bruti.

DICENDUM est. *Sensationem factam in oculo v. gr. non exerceri ab anima bruti posita in pede.* Et universaliter sensationes animæ divisibilis, non fiunt ab anima tota. Ita Arriaga contra Oviedo.

PROBATUR I. Quia si abscindatur pes equo, vel auricula, vel alia pars sine qua vivere potest, æquè benè videret ante, quod cerre non fieret, si influxisset in visionem etiam pars animæ, quæ est abscissa cum pede. Quia diminutis causis, non ita intensus prodit effectus.

PROBATUR II. Quia vel illa sensatio tota producitur ab anima residente in oculo, & tota ab anima residente in pede; & hoc non, quia à duabus causis totalibus, naturaliter idem effectus prodire non potest à totalibus inquam, ejusdem rationis. Si autem eliciatur ita, ut quamvis anima quæ est in oculo, sola possit elicere visionem, nihilominus attemperet suum concursum, ut quæque locum agendi, etiam reliquis partibus, hoc dici non poterit, quia nullum fundamentum est asserendi, unde illa agentia moveatur, ad temperandum concursum. Rursus illæ partes non sunt æqualiter applicatæ; jam autem ex generali regula, quam advertit Arriaga, quando aliqua causæ, sunt inæqualiter applicatæ, quamvis vim habeant agendi, si tamen absit applicatio æqualis, censendus est produci, à causa, melius applicata.

CONFIRMATUR. Quia expressè dicit Oviedo. Ideo vivens majus corpore, non videre melius, viventi, quod est minus corpore, quia reliquæ partes habent sua munera, quæ exercent in pluribus partibus materiæ. Cur ergo non ita etiam occupat, & alligata ad munera in pede exercenda, ut non concurrat ad sensationes oculo faciendas.

PROBATUR III. Quia si anima existens in pede, concurrat ad eliciendam visionem, vel sua entitate immediatè informat oculum, cum illoque concurrat: & hoc non, quia aliàs in duplici loco esset, vel certè transfundit virtutem suam per medium, quæ postea sit elicitiva visionis cum oculo, & hoc non, quia tales virtutes non nisi illis agentibus concedi debent, quorum virtus, etiam separata à suo principio, agere potest, ac egisset unita: & ita conceditur igni calor, qui calefacit, separatus ab igne, quantitas materiæ, separata in Eucharistia, subiectat accidentia; jam autem nulla est virtus, quæ separata ab Entitate animæ, se sola, producat visionem. Non etiam potest elicere actionem, eamque transmittere in oculum; quia impossibile est transmitti actionem per medium, nihil agentem in medio, hoc enim ipso illa actio, non esset actio.

OBJICIT I. Oviedo. Anima bruti secundum se totam, est capax elicere visionem, constat enim partibus homogeneis. Rursus secundum

omnes partes, est sufficienter applicata ad visionem eliciendam, nec impeditur quod in pede existens, non habeat in pede organisationem oculi. Quod ipsum probatur. Quia agens divisibile non debet esse, immediatè applicatum passo, secundum omnes sui partes, sed sufficit ut habeat applicationem immediatam, ratione alicujus partis, mediatam ratione aliarum. Ergo idem dicendum de anima.

RESPONDET Arriaga, quod id verum sit, quando experientia adest, qualis experientia est, quod non solum partes conjunctæ ignis agant, sed & remotiores. Nam si remotiores dividantur, non fit tam intensa actio; experientia autem nulla est, quod concurrat pars animæ existens in pede ad visionem. Immo est experientia in oppositum ut vidimus, cum parte animæ abscissâ pede, non fiat ulla diminutio in videndo.

Aliter eidem objecti onis satisficit, quod procedat de operationibus inorganicis, non autem de organicis propter rationes adlatas.

OBJICIT II. Idem. Non impeditur anima bruti in pede existens defectu organi videndi. Ergo adhuc potens visionem elicere in oculo. Antecedens probatur. Quia organisatio se tenet ex parte subiecti, & non requiritur ex parte agentis, neque ratione principii activi, neque in illa parte, à qua fuit actio, sed in illa parte in qua recipitur, vel cui unitur illius terminus. Ergo visio recipienda in pupilla, etiam si producenda sit à tota anima, non requirit organisationem, quoad omnes partes immediatam.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, quod scilicet organisatio requiratur ad solam recipiendam v. g. visionem, & non requiratur ad agendum, saltem tanquam necessarium prærequisitum, sine quo procedere non potest ad eliciendam actionem; aliàs anima videre posset independentem ab organo, & cum antecedenter ad receptionem sensationis, jam sensatio sit materialis, debuit dari restrictivum animæ, ut illam materiale eliceret, quod restrictivum non ostendi, nisi concedatur, præter receptionem in subiecto materiali, esse aliquid prius, quod antecedenter à parte principii etiam requisitum, restringat animam.

OBJICIT III. Argumentum prædictum quomodo in bruto, idem sit principium cognoscens, & movens.

RESPONDETUR. Communiter, à parte sentiente transmitti species ad cerebrum, ubi cognitiva brutorum refidet, quæ adjuncta speciebus, ut inquit Arriaga, transmissis, cognoscit objectum, quod prius anima senserat in pede, quæ etiam prout appetitus est, elicit actum, quo vult movere totum corpus, aut partem, proceditque ad motum nervorum ex cerebro per totum corpus diffusorum, quibus motis etiam anima in pede existens, movetur, g. pedem.

DIFFICULTAS II.

De Potentiis prout receptivis operationum.

Quæstio procedere potest, vel de operationibus materialibus, qualis est operatio phantasiæ, & sensuum, vel de immaterialibus nempe intellectu & voluntate.

DICEN-

DICENDUM est I. *Actus immateriales immediate recipi in anima.*

PROBATUR. Quia v.g. intellectiones, non recipiuntur in potentia intellectiva, quia hæc condistincta ab anima non datur, non etiam recipiuntur in corpore, quia ex una parte anima est subiectum, sicut gratia ita & operationum immaterialium capax, salvabiturque ita, quomodo actus vitalis, si nihil obsit, ab eodem principio recipiatur, à quo producit. Ex alia parte si nihil obsit, debet illis proportionatum subiectum assignari, maior autem est proportio operationum spiritualium, cum subiecto spirituali. Et licet quidem materia, sit subiectum connaturale animæ spiritualis, non sequitur esse subiectum connaturale etiam operationum illius, quia nisi reciperetur anima spiritualis in materia, non fieret ullum compositum substantiale, nec satisfaceret ordini essentiali, quem dicit forma spiritualis, ad materiam. Immo nisi in illa reciperetur, nullum aliud esset subiectum repetibile, in quo recipi connaturaliter posset. In præsentem autem pro actionibus immaterialibus recipiendis, in materia, non militant similes rationes.

DICENDUM est II. *Actus materiales ne quidem inadæquatè recipi in anima.* Est conclusio Oviedi contra Ariaga. Et à fortiori eorum qui censent, ne divinitus quidem posse recipi accedens materiale, in subiecto spirituali.

PROBARI I. Posset ex Recentiori Suarez. Quia non magis independenter sensationes à materia, quam intellectiones: Si non reciperentur in materia ipsa, sensationes, sicut in materia non recipiuntur intellectiones.

RESPONDERI potest. Actiones materiales quoad subiectum, æquè independenter à materia, atque intellectiones, nam in his principiis sicut intellectiones, ita & sensationes, reciperentur saltem inadæquatè in anima spirituali, licet quoad elici, magis pendeant sensationes à materia, quia materiales actiones, sine organo elici non possunt, cum sine illo eliciantur intellectiones.

Urget rursus. Quia non est unde illæ actiones forent materiales, non ex objecto, quia circa objectum materiale, fieri possunt actiones spirituales; Non ex subiecto, quia hoc esset spirituale, nempe ipsa anima.

RESPONDERI posset. Actiones illas fore materiales, quia in illis eliciendis, restringitur anima spiritualis per organum. Quod dicit deferendas istas actiones ab anima separatas, id non convincit, cum anima ne quidem actiones spirituales secum deferat. Si autem res sit de speciebus, dici posset illas non esse deferendas, quia corrumpuntur, utpote materiales, ordinatæque ad deserviendum corpori, quod deletur. Cumque ille status exstendi, sit spiritualis, spiritualia non nisi instrumenta depoliceat, finitque illo sine, ad quem nata sunt deservire species materiales, hoc est operationes in corpore, & ipsæ desinent. Denique quod addit inde sequi solam ani-

mam videre & non oculum, ambiguum est. S enim id velit significare, quod non detur ulla potentia visiva condistincta ab anima, id libenter concedetur. Si autem significet, oculum pro sola materia acceptum, non esse principium elicitive visionis id dare docet Oviedo hic contr. 3. p. 1. n. 17. Si autem velit significare, quod independenter ab organo eliciatur illa visio, id omnes negabunt. *Sed aliter*

PROBAT idem Suarez conclusionē. Quia anima vel sentit per illam partialem sensationem, in seipsa receptam, aut etiam per illam partialem receptam in materia, si sentit etiam per illam partialem receptam in materia, ergo quamvis tota reciperetur in materia adhuc per illam sentire posset anima. Si autem sentit non nisi per illam in se receptam, ad quid requiritur illa pars, recepta in materia.

PROBAT Oviedo. Non potest esse anima, subiectum adæquatum operationum materialium, ut docent oppositi. Ergo nec poterit esse subiectum inadæquatum. Quod probatur. Incapacitas recipiendi adæquate formas materiales, non oritur in anima ex alio, quam ex improportione inter rem spiritualement & materialem. Sed eadem improportio manet, respectu subiecti inadæquati. Ergo.

PROBATUR III. conclusio. In linea agendi semper quæritur principium proportionatum. Ergo & in linea recipiendi. Jam autem spirituale subiectum, non est proportionatum, recipiendo alicui materiali.

OBJICI TUR I. Si non reciperetur actio materialis v.g. visio in anima, & esset ille actus vitalis, & non esset. Esset ut supponitur. Non esset autem, quia de ratione actus vitalis est, ut actio ab eodem principio eliciatur, & recipiatur.

RESPONDETUR. Si actus vitalis proficiscatur, à solitariè sumpta potentia, in illa recipi debet. Si autem actus vitalis non proficiscatur à potentia solitariè sumpta, sufficit ut in alterutro existis, quæ ad illum actum requiruntur, recipiatur; hoc est magis proportionato. Quia autem visio ocularis non fit ab anima solitariè sumpta, sed in organo, sit ut in illo tanquam proportionato, recipi possit, sufficitque ut vel immediatè vel mediatè, in potentia recipiatur, quando recipitur in organo, cui unita est anima. Et certè tota ratio receptionis actus vitalis, in principio à quo producit, in hoc sita est, ne maneat accedens sine subiecto, & ne actus immanens extra exeat. Quod totum salvatur, quamvis recipiatur sensatio non in anima immediatè, sed in organo.

Potest & alia via teneri ad respondendum huic argumento. Quod scilicet de ratione actus vitalis sit, non recipi in potentia eliciente, sed uniti illi, quæ duo distincta sunt, nam materia unitur formæ, non recipitur in forma. Sic etiam & ille actus, non recipitur quidem in anima, utpote spirituali, unietur tamen illi, quia indistabit ab anima unita organo in quo recipitur immediatè. Sufficere autem hoc ad rationem actus vitalis.

† (N) 4

PRO-

PROBATUR. Negativo argumento, quia nulla necessitas est, plura ad vitalitatem requirendi. Unde maiorem habebunt immanentiam operationes bruti cum bruto, & intelligentiones cum anima, quia & recipiuntur & indistabunt; jam autem operationes materiales hominis, indistabunt quidem ab anima, non recipiuntur tamen in illa. Quanquam supra etiam dictum, quod de ratione essentiali vitalitatis, non sit, immanentia per receptionem.

INSTABIS. Non potest reddi anima volens, actu voluntatis sibi unito, ergo nec reddi videns, visione in alio recepta.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia ad hoc ut dicatur aliquis velle, non debet se habere mortuo modo, debetque se movere, ceteraque sunt paria, quia est proportio inter animam & volitionem; jam autem etiam si anima non subiectet visionem materialem, nondum se mortuo modo habebit ad illam anima, movebit enim se ad illam producendam, ceteraque sunt imparia; quia est improportio inter animam spirituales, & inter materialem actionem.

OBJICIT II. Ariaga locum S. Augustini, ubi de Spiritu & anima, appellat animam sensum, dum sentit.

RESPONDETUR. Concedendo totum, neque enim hic quidquam agitur de receptione, solumque forte vult Augustinus dicere, quod potentia sensitiva, indistinquatur realiter ab anima. Denique hoc solum vult forte Augustinus animam reddi sensum, principiando sensationem. Et quamvis non exprimat Augustinus se agere de productione sensationis, suffecerit interim, quod non agat de subiecto receptionis elarè.

OBJICIT III. idem rationes.

PRIMA est. Si anima bruti non reciperet sensationem, non redderetur magis sentiens & appetens, quam materia. Vna enim aequè primò dicit receptionem & effectiorem sensationis.

RESPONDETUR. In brutorum anima, utpote materiali, recipi sensationes, non in spiritali humana; magis tamen sentiet anima humana, quam materia, quia ut dixi supra, vitalitas potissimum spectatur, penes ipsam actionem.

SECUNDA RATIO. Sensatio non potest facere materiam sentientem, ergo nec in illa recipi, sicut quia Quantitas non potest facere Angelum extensum, in illo non recipitur.

RESPONDETUR. Quod sensatio faciet materiam sentientem, hoc est, habentem sensationem sibi unitam, ad quam etiam concurrat, non faciet tamen sentientem, quasi se sola percipiat objectum. Quantitas autem ideo non recipitur in Angelo, quia Angelus est subiectum illius improporionatum, quæ improportio non est inter organum, & actionem materialem.

TERTIA RATIO. Si sensatio non recipere-

tur in anima, non posset reddere hominem sentientem. Quod ipsum probatur. Quia ut aliquod totum, propriè ac simpliciter denominetur tale, debet illa denominatio cadere, supra aliquam illius partem, sed si anima non recipit sensationem immediatè, denominatio sentientis nulla parti tribueretur determinatè; non enim tribueretur materiæ, quia hæc recipiens sensationem, non sentit; non item tribueretur animæ, quia hæc non reciperet sensationem. Ergo. Illustrat hoc instantia. Quia sicut anima, si reciperet immediatè albedinem, cum anima sit incapax denominari alba, non potest homo dici ratione illius albedinis, albus, sic nec in præsentia dici poterit sentiens.

RESPONDETUR. Negando sequelam, Quia anima denominatur sentiens elicitive, quamvis non receptivè immediatè, ratione cuius, bene potest denominari totus homo sentiens, præcipuè cum sensatio, ut dictum supra, desumatur unice ab ipsa actione. Eidem argumento bonam dat solutionem ipse Ariaga; quod scilicet denominatio sentientis, ex duplici ratione constet, ex recipere, & ex elicere, quorum utrumque non est necesse, ut eidem conveniat.

Continuatur Solutio,

Et quid de potentia absoluta fieri possit ostenditur.

QUARTA RATIO ejusdem est. Si quis effectus non possit coalescere ex aggregatione subiectorum, sed debeat esse in uno, is maxime erit effectus v. g. videntis, quod ipsum probat. Si forma rationalis interrogetur, videsne objectum? diceret: Nihil ego scio, & si interrogetur materia per impossibile, diceret: Nec ego scio, quomodo ergo uterque respondebit: scio.

RESPONDETUR retorquendo imprimis argumentum. Si queram ex semiulna: Esne Tu ulna? respondebit: Non! & si queram ex altera parte: Esne Tu ulna? respondebit: Non! cur ergo fieri poterit, ut utrumque simul sumptum dicat: sum ulna. Et sicut ex his duobus conflatur ulna, sic ex illis duobus, hoc quidem elicitive, illo receptivo, consurgit denominatio sentientis. Deinde directè respondetur, quod anima, ratione ejus, quod sit principium elicitive visionis, dicere possit: Ego video.

QUINTA RATIO ejusdem est. Anima debet immediatè recipere cognitionem, ut possit excitari ad amandum, quia idem debet esse principium cognoscens & amans, sed etiam ex sensatione materiali, determinatur anima ad appetendum. Ergo etiam anima debet esse cognoscens & recipiens cognitionem materialem.

RESPONDETUR, Imprimis negando, quod eadè anima, indispensabiliter debeat recipere cognitionem, & amare; cū sufficiat solum, ut eadè producat cognitionem & amet. Sed insuper disparitas dari potest, quia si nō idè esset princip. nōcitivū & vo-

& volitivum, voluntas ferretur in incognitum, quod absurdum est; & ex alia parte, intellectio-
ni est subiectum proportionatum anima; hoc
autem absurdum non sequeretur, nec simile, si
anima non reciperet in se cognitionem materia-
lem, cui etiam ab alia parte est improporiona-
ta, adhuc enim verè eadem anima erit sentiens,
& appetens, ratione ejus, quod idem principi-
um eliciat sensationem, & appetitionem, licet
illam sensationem non recipiat in se anima.
Unde ulterius dicitur, quod ad cognitionem,
(ut illa reddat cognoscentem) non sit necesse ut
informet immediatè, sic sufficit ut eliciatur, &
vel recipiatur si sit proportionata, vel indistincte ut
dictum supra. *Sed poteritne Divinitus recipi
sensatio materialis in anima spirituali?* Hæc quæ-
stio decisa manet alibi, ubi diximus, accidens
materiale, posse Divinitus recipi, in subiecto spi-
rituali, quantumvis improporionato. Et ratio
est, quia id non implicat contradictionem.
Et quia extensionem illius, vel simpliciter potest
auferre Deus, auferendo quantitatem, vel impe-
dire effectum illius secundarium, qui est exten-
sio localis.

DICES cum Recentiori Suarez. Accidens
spirituale v. g. intellectio, si est distincta realiter,
non potest ferri extra suum subiectum, sicut nec
extra suum objectum. Atqui si poneretur in la-
pide intellectio, ferretur extra suum subiectum,
ergo non potest in illo collocari.

RESPONDETUR. Negando paritatem;
Disparitas, quia non est tanta connexio acciden-
tis spiritualis, quod est intellectio, cum subiecto,
quam cum objecto. Quod ipsum probatur.
Quia impossibile est esse intellectiorem, & non
esse alicujus objecti, hoc ipso enim non esset in-
tellectio, nihil enim intelligeret, quia si
intelligeret, hoc ipso esset objectum,
quod intelligeretur. Jam autem nullum tale
absurdum sequitur, si non sit intellectio in pro-
prio subiecto, cum possibile sit esse intellectio-
nem, & non esse subiecti intellectiorem, cum
possibile sit aliquid accidens (ut patet in quan-
titate Eucharistica) sine ullo subiecto esse. Per
hoc tamen non nego, quod accidens spirituale,
involvat semper & essentialiter, esse aptitudina-
le ad poni in subiecto spirituali. Deinde licet
nihil possit extra suum subiectum poni, si illud
subiectum respectu illius formæ recipiendæ, ne
quidem habeat rationem subiecti obedientia-
liter, potest tamen poni extra suum subiectum
connaturale. Nego autem quod subiectum
spirituale, non sit subiectum obedientialiter, re-
spectu accidentis materialis. Obedientialita-
tem subiecti quantum ad præsens per hoc expli-
cando, quod scilicet nullum detur agens natu-
rale, quod uniat accidens materiale alicui spiri-
tuali, possit tamen id facere supernaturaliter.

INSTAT Idem. Potentia productiva non
potest ferri in id, quod est non producibile, &

objectum adæquatum potentia productivæ, est
solum producibile, ergo & subiectum adæqua-
tum intellectivi, erit solum intellectivum.

RESPONDETUR. Verum esse totum, si proce-
dat conclusio de subiecto naturali. Sed si plus
intendat argumentum, negatur consequentia;
quia si potentia productiva ferretur ad non pro-
ducibile, hoc ipso non esset potentia producti-
va; non sequitur autem hoc ipso intellectiorem,
non fore intellectiorem, si poneretur in subie-
cto improporionato.

DIFFICULTAS III.

De specificatione potentiarum.

HÆC difficultas multis sui partibus resoluta
manet, ubi egimus de specificatione scien-
tiarum. Aliqua tamen in particulari hic ad-
dendo.

QUÆRITUR I. per quid specificentur Poten-
tiæ?

ASSERO I. *Si ve distinguantur si ve non distin-
guantur potentia ab anima, specificantur intrinsecè
à suamet entitate.*

RATIO. Quia specificatio rei intrinseca, est
differentia ejus à reliquis, & constitutio ejus-
dem, sed quicquid constituitur, non alio, à se
constituitur, sed sua entitate constituitur. Ergo
& sua entitate specificatur intrinsecè. Quia ve-
rò entitates rerum, & ipsorum prædicatorum in
seipsis spectatorum, sunt nobis ignotæ, recurre-
re solemus ad aliqua extrinseca, per quæ se pro-
dit illa res. Et ita quamvis indubiè detur ratio
prior in homine ipsa rationalitate, ex qua, tan-
quam ex radice, profluit prædicatum rationali-
tatis, quia radix est quid absolutum in se, ex quo
profuit id, quod est ad aliud, nempe rationali-
tas, quæ est principium actuum ratiocinandi,
adeoque aliquid respectivum, tamen ad ipsam
Rationalitatem tanquam ad aliquid notius re-
currimus, &c. Sic etiam in præsentem inquiren-
dum est aliquid extrinsecum, per quod prodant
se potentia, quodque est specificativum extrin-
secum, arguitivum, & indicativum ut ita dicam.
Hinc

ASSERO II. *Specificativum extrinsecum ulti-
mum potentiarum, si ve ille sint distinctæ, si ve non
distinctæ, est ipsa ratio formalis objecti ultima, ad
quam tendit per suos actus potentia.* Talis ratio
in intellectu est intelligibilitas objecti, in volun-
tate volubilitas, in visiva visibilitas. Quia ve-
rò visibilitas, intelligibilitas, volubilitas, & simi-
les termini, dupliciter accipi possunt, I. pro con-
ditione sub qua objecti, & sine qua, potentia
non posset versari, circa objecta. II. Pro ipso
objecto, secundum quod dicitur, quod intelle-
ctus, possit elevari ad videndum & in-
telligendum intuitivè, DEUM, quia
Deus

DEUS utpote intelligibilis est intra objectum, quod saltem supernaturaliter nosci possit: & in hac secunda acceptione intelligibile v. g. erit objectum intellectus.

RATIO asserti est. Quia quæcunque tandem ponatur circumscriptio specificationis, illa ostendet, secundum objecta, evenire specificationem potentiarum.

ASSERO III. *Etiā per actus specificari potentias extrinsecè.*

RATIO. Quia cum ipsi actus, sint quid distinctum à potentia, specificationem intrinsecam dare non possunt. Immediatius tamen specificabunt quā specificent objecta, quia potentia non nisi mediantibus actibus, habent jus verſandi circa objecta, non specificant tamen ultimato, quia si ipsi actus specificantur ab objectis, apparet quod actus non sint ultima ratio specificandi.

QUÆRITUR II. An potentia diversarum specie animarum, sint specie distinctæ?

ASSERO I. *Si potentia non sint distincta ab animabus, distinctarum specie animarum distinctas fore specie potentias.*

RATIO. Quia ipsæ animæ sunt specie distinctæ inter se, ergo & identificata illis animabus, erunt specie distinctæ inter se.

ASSERO II. *Si potentia sunt realiter distincta ab anima, probabile est, esse adhuc illas distinctas specie intrinseca.*

RATIO. Quia imprimis certum est de aliquibus: & ita potentia generativa Leonis, est distincta à potentia generativa Hominis, nec posset generari, à potentia generativa hominis, leo. Hæ enim potentia, providentur à natura, in bonum hujus speciei, cui dantur. De reliquis etiam potentiis probabile; quia ipsis substantiis specie distinctis, magis sunt proportionatæ potentia specie distinctæ, hinc & organa sunt distincta, ut videre est in ipsamet constructione oculi ita variâ, specie distinctorum animalium.

ASSERO III. *Sive potentia realiter distinguantur ab anima, sive non, certum est illas specie extrinseca posse convenire.* Seu, quod idem est, posse similes actus, & circa idem objectum producere.

RATIO. Quia eundem colorem & leo percipit, secundum eandem rationem coloris, adeoque secundum specificationem extrinsecum.

* * *

